

رئیس قوه قضائیه در گردهمایی قضات دادسرای تهران:
بازداشت افراد برای جمع آوری ادله ممنوع است

گروه سیاست: رئیس قوه قضائیه با تأکید بر رفتار مناسب با مراجعه‌کنندگان گفت: باید با مراجعه‌کنندگان به‌خوبی رفتار شود و حتی اگر کاری در حیطه وظایف آن مرجع نبود، به مراجعه‌کننده راهکار ارائه دهد تا از او رفع ظلم شود...

صفحه ۳

یکشنبه ۱ دی ۱۳۹۸ • ۲۵ ربیع‌الثانی ۱۴۴۱ • ۲۲ دسامبر ۲۰۱۹

تبرها

فصل یخ کولبری

صفحه ۱۳

انباشت زیان
بودجه‌بگیران
در پشت پرده

صفحه ۴

چه کسی «بله» را
به فیفا گفت؟

صفحه ۱۴

حدادعادل:

وظیفه داریم در درجه اول
مردم دل‌بسته به ارزش‌ها
را پای صندوق بیاوریم

صفحه ۲

گفت‌وگویی منتشر نشده با زنده‌یاد مرتضی احمدی
**زنده‌ام برای دیدن
روزهای خوب ایران**

صفحه ۱۰

حرف اول

همه‌پرسی به‌مثابه‌ی روش

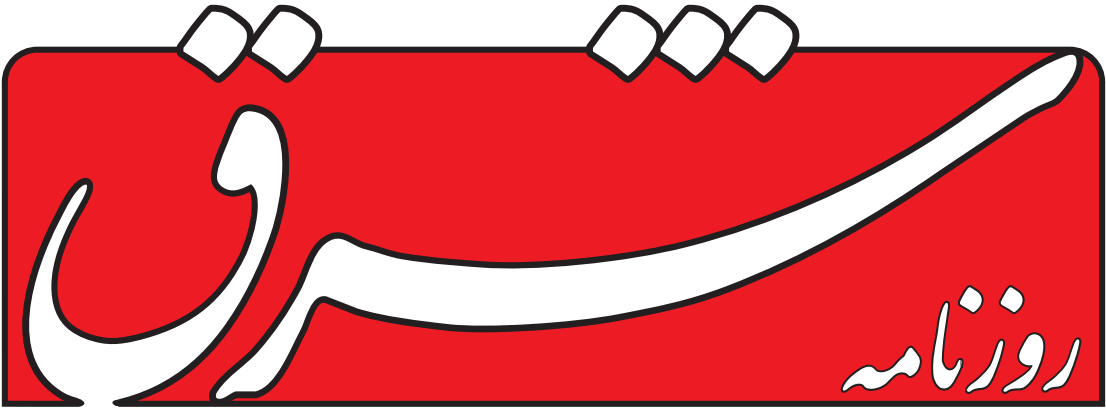
اسدالله رازانی

ناکارآمدی در عرصه اجرا و اداره در مسواری عديده گريبان کشور را گرفته است، در این شرایط برخی ظرفیت‌های مغفول قانون اساسی می‌تواند راهگشا باشد.نمونه‌ای از مشکلات جدی در اداره کشور شیوه قیمت‌گذاری جدید بنزین و نحوه اطلاع‌رسانی آن بود که کشور را تا متن بحرانی بی‌سابقه پیش برد و موجب خساراتی عظیم و جبران‌ناپذیر به مردم، انقلاب و کشور و حاکمیت شد. حادثه‌ای که بر دل همه اقشار جامعه، سایه اندوده و ناامیدی افکند و فرصت‌طلبان درون و بیرون کشور را آماده هرگونه بهره‌برداری کرد. عواملی مهم از موضوعات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را در بروز و ظهور ناآرامی‌های اخیر می‌توان برشمرد و به تحلیل پرداخت اما مطلب اصلی این مقاله اشاره می‌کند به راه‌حلی دم دست و از پیش اندیشیده برای مواجهه با چنین مسائلی. راه برون‌رفت از چنین معضلات عمده‌ای در کشور کدام است و از چه درگاہی باید به آنها پرداخت؟واقعیت آن است که موضوع بهای حامل‌های انرژی، از دیرباز با پرداخت یارانه از سوی دولت، به‌عنوان اهرمی در تنظیم قیمت‌ها و عاملی برای کمک به حفظ قدرت خرید مردم به شمار می‌رفته است. بررسی همین مورد نشان می‌دهد که طرح‌های مختلفی برای مواجهه با قیمت حامل‌های انرژی مطرح بوده است، اما تعداد این طرح‌ها را تا ۱۸ مورد هم گفته‌اند؛ اما سؤال مهم این است که از میان این طرح‌ها بر چه اساسی راه‌حل گران‌کردن ناگهانی و اعلام ناگهانی‌تر آن و نیز تجربه آزموده و شکست‌خورده قبلی یعنی پرداخت پول نقد به برخی اقشار انتخاب شد؟ این نوشته همچنان که گفته شد بنا ندارد وارد نقد این راه‌حل شود، بلکه نحوه ورود به این‌گونه معضلات در کانون توجه است.

امروزه در دنیا برای تصمیم‌های مهم اقتصادی، اجتماعی و حتی سیاسی، مراجعه به افکار عمومی اعم از همه‌پرسی یا نظرسنجی امری رایج است. نمونه خیلی تازه و موفق آن برگزاری انتخابات زودهنگام پارلمانی در انگلستان بود که با هدف بن‌بست‌شکنی در موضوع خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا (برگزیت) انجام شد و چالش حداقل دو ساله بر سر راه دولت و مجلس انگلستان را یک‌باره و با وضوح تمام برطرف کرد.

ادامه در صفحه ۲

هاشمی طباطبائی در گفت‌وگو با «شرق»:

مسئولان تحریم را شوخی گرفته‌اند

صفحه ۶

صفحه‌های ۲ و ۱۵

زوایای پنهان یک سفر

روحانی: از جنگ نفرت داریم

پول‌های ایران که در بانک‌های ژاپن مسدود شده، آزاد شود

همه چیز درباره مکانیسم ماشه

رضا نصری، در گفت‌وگو با «شرق» تبیین کرد

کس-Gettyimages

یادداشت

۵ هفته پس از افزایش قیمت بنزین

غافلگیری عمومی را در پی داشت، بارها اشاره شده است. دولت باید با مردم صادق باشد و اگر اکر قرار بود بنزین گران شود، چرا مدام اعلام می‌شد سهمیه‌بندی در دستور کار دولت قرار ندارد؟ اینکه آیا این اقدام دولت و گران‌کردن بنزین برای جبران کسری بودجه انجام شده، از گزینه‌های محل تأمل است، حتی اگر این مسئله صحت داشته باشد، دولت می‌توانست مسیر و روش دریافت مالیات به‌ویژه گسترش پایه مالیاتی و برخورد با فرار مالیاتی برخی سرمایه‌داران و نهادهای را دنبال کند و همچنین از هزینه‌های غیرضروری مجموعه دولت و سایر دستگاه‌های حاضر در بودجه بکاهد. تصور نمی‌شود گران‌شدن بنزین به نفع مردم باشد، چراکه رشد قیمت بنزین به سایر کالاها نیز تسری پیدا می‌کند. با این اقدام، قیمت سایر کالاها نیز با افزایش روبه‌رو می‌شود و به تبع آن قدرت خرید مردم کاهش می‌یابد؛ بنابراین باید دولت اقداماتی را انجام دهد تا به‌وسیله آن، اثرات تورمی افزایش قیمت سوخت مدیریت شود و وضعیت معیشتی مردم حداقل ثابت بماند.

صرفاً با دادن پول نقد، وضعیت معیشتی مردم بهبود پیدا نمی‌کند. دولت باید اقدامات زیرساختی انجام دهد تا وضعیت درآمدی و رفاه مردم بهتر شود؛ برای نمونه باید در زمینه بهداشت با به‌کارگیری پزشک خانواده برای هر خانوار، هزینه‌های سلامت مردم کاهش یابد. از سوی دیگر در بحث آموزش نیز باید از پول‌سازی آموزش جلوگیری شود.

مهدی تقوی
اقتصاددان

یادداشت

رقابت‌گری از اقتصاد تا سیاست

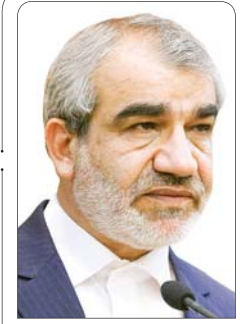
همان‌گونه که فلان بنگاه بزرگ اقتصادی در سایه امتیازات انحصاری بازار بزرگ داخلی را در اختیار خود گرفته، صاحب‌منصبان را به مدافعان و حامیان خود مبدل و رقیب را زیرکانه حذف کرده است، برخی فعالان سیاسی نیز از بیان علاقه به استفاده از چنین روش‌های تضمینی و زودبازدهی ابا ندارند. وقتی می‌توان به لطایف‌الحیل رقیب سرسخت را کنار زد و از میدان رقابت حذف کرد، چه نیازی به دست‌ویازدن و افزودن بر درجه کارآمدی و جلب اعتماد مردم است؟ وقتی مانند ابطال مجوز تولید واحدهای صنعتی رقیب و بهره‌مندشدن از مزایای بازار انحصاری، می‌توان مانع ورود رقیب سیاسی به میدان رقابت شد، چه نیازی به تلاش بی‌وقفه برای جلب اعتماد شهروندان و به‌عبارتی برنده‌شدن در مسابقه خدمت‌رسانی است؟ به بیان دیگر همان‌گونه که دسترسی به درآمدهای نفتی موجب تشدید تبذیلی‌نگاه‌های اقتصادی شده و آنان را بی‌نیاز از تلاش برای جلب نظر مثبت مشتریان می‌کند، در نهایت منتهی به تبذیلی احزاب و جریان‌های سیاسی برخورددار از رانت نیز می‌شود. آن گروه از احزاب که به هر دلیل جایگاه مستحکم‌تری در رقابت با تولیدکنندگان خارجی را از دست داده است. این شیوه رفتار بنگاه‌های داخلی و تمایل آنها به استفاده از امتیازات انحصاری را باید «رقابت‌گریز ایرانی» نام نهاد؛ رفتاری که در اصل معلول دسترسی آسان اقتصاد کشورمان به درآمد بلاآوده نفتی است. اما این آفت فقط در عرصه اقتصاد کشورمان محصور نمانده و میدان‌های دیگر را نیز از تاخت‌وتاز مخرب خود بی‌نصیب نگذاشته است. سیاست مهم‌ترین میدانی است که اثر تخریبی روحیه رقابت‌گریزی ایجادشده را در آن می‌توان دید. در یک فضای سیاسی سالم، احزاب سیاسی به رقابت با همدیگر پرداخته و برای ارائه ایده‌ها و برنامه‌های خود به شهروندان تلاش می‌کنند. این رقابت موجب می‌شود شهروندان از خدمات بهتر و کارآمدتر برخوردار شوند. زیرا احزاب رقیب برای کسب قدرت و ماندن در میدان ناگزیر از بهبود شیوه مدیریت خود و جلب اعتماد رای‌دهندگان هستند. اما در اقتصاد رانت‌زده

ناصر ذاکری
پژوهشگر اقتصادی

سازرشدن درآمدهای نفتی به اقتصاد ایران در چند دهه گذشته موجب شد به‌تدریج سهم و نقش دولت در اقتصاد ملی پررنگ‌تر شود. دولت‌ها با دخالت روزافزون خود در اقتصاد عامل گسترش مناسبات رانتی و در نتیجه کاهش تمایل بنگاه‌ها به‌ویژه بنگاه‌های بزرگ به رقابت بوده‌اند. طبعاً در اقتصادی که رفتار دام مناسبات رانتی است، بازیگران عرصه اقتصاد نیازی به رقابت و افزودن بر درجه کارآمدی خود و تلاش برای گرفتن سهم بیشتری از بازار ندارند. در چنین شرایطی در اصل تلاش بنگاه‌های اقتصادی به‌جای رقابت با همدیگر و جلب نظر مثبت مشتریان، صرف رقابت در میدان بهره‌مندی از رانت‌های پیدا و پنهان و فراهم‌کردن لابی مؤثر برای حفظ امتیازات و موقعیت انحصاری خود خواهد شد. اقتصاد ملی در سال‌های گذشته از محل تخریب بنیان رقابت سالم بین بنگاه‌ها، زیان هنگفتی تحمل کرده است. از یک‌سو بنگاه‌ها تمایل خود به افزایش بهره‌وری را از دست داده‌اند، از سوی دیگر مصرف‌کنندگان مجبور به خرید و مصرف کالای فاقد کیفیت شده و صدمه دیده‌اند و از همه مهم‌تر اقتصاد ایران به‌تدریج توان حضور در بازارهای جهانی و رقابت با تولیدکنندگان خارجی را از دست داده است. این شیوه رفتار بنگاه‌های داخلی و تمایل آنها به استفاده از امتیازات انحصاری را باید «رقابت‌گریز ایرانی» نام نهاد؛ رفتاری که در اصل معلول دسترسی آسان اقتصاد کشورمان به درآمد بلاآوده نفتی است. اما این آفت فقط در عرصه اقتصاد کشورمان محصور نمانده و میدان‌های دیگر را نیز از تاخت‌وتاز مخرب خود بی‌نصیب نگذاشته است. سیاست مهم‌ترین میدانی است که اثر تخریبی روحیه رقابت‌گریزی ایجادشده را در آن می‌توان دید. در یک فضای سیاسی سالم، احزاب سیاسی به رقابت با همدیگر پرداخته و برای ارائه ایده‌ها و برنامه‌های خود به شهروندان تلاش می‌کنند. این رقابت موجب می‌شود شهروندان از خدمات بهتر و کارآمدتر برخوردار شوند. زیرا احزاب رقیب برای کسب قدرت و ماندن در میدان ناگزیر از بهبود شیوه مدیریت خود و جلب اعتماد رای‌دهندگان هستند. اما در اقتصاد رانت‌زده

ادامه در صفحه ۴

کدخدایی در تشریح وضعیت انتخاباتی قالیباف:
صلاحیت افراد فارغ از اینکه چه کسی باشند، بررسی می‌شود

گروه سیاست: روز گذشته عباسعلی کدخدایی، سخنگوی شورای نگهبان، در نشست خبری خود درباره سازوکار هیئت‌های اجرائی گفت: «هیئت‌های اجرائی کار خود را انجام داده‌اند. در حال حاضر هیئت‌های نظارت استانی در حال فعالیت هستند...

صفحه ۳

سال هفدهم • شماره ۳۶۰۳ • ۱۶ صفحه • ۴۰۰۰ تومان

سرمقاله

گروه‌بندی‌های اجتماعی
زیرساخت دموکراسی

کیومرث اشترینان • استاد دانشگاه تهران

همواره پرسشی مهم در هنگامه انتخابات مطرح می‌شود. برای معماری مبارزات قدرت در نظام سیاسی چه باید کرد؟ یک پاسخ درخور توجه این است: گروه‌های متشکل و با هویت اجتماعی زیرساخت دموکراسی‌اند و ضرورت جامعه ما این است که گروه‌هایی وجود داشته باشند که بتوانند آرمان‌ها، مطالبات و منافع بخش‌های گوناگون جامعه را نمایندگی کنند. یکی از این گروه‌ها اصلاح‌طلبان هستند که این روزها از هر سو در معرض تخریب قرار دارند. اینان، سرمایه سیاسی و تاریخی این کشورند. در صورتی‌که اینان بتوانند جمعیتی را سامان سیاسی بخشد، برای ثبات کشور مهم هستند. حفظ اصلاح‌طلبان (نه فقط اصلاح‌طلبی) وظیفه‌ای ملی برای پژوهشگران، فعالان سیاسی و اصحاب قدرت است. اما تفصیل سخن؛ دموکراسی صرفاً به حقوق طبیعی افسرد باز نمی‌گردد. اگر چنین بود، کودکان نیز باید رای می‌دادند؛ چراکه آنان حق حیات و حقوق طبیعی دارند؛ اما چنان‌که می‌دانیم، معمولاً در بسیاری از کشورها محدودیت حداقل سنی برای رای‌دادن وجود دارد و فقط افراد ۱۸ سال به بالا می‌توانند رای دهند. مسئله این است که معمولاً افراد در کودکی و نوجوانی هنوز خوششتن اجتماعی خودشان را کشف نکرده‌اند. هر چند آنان نیازهای فردی دارند؛ اما این نیازهای فردی هویت اجتماعی پیدا نکرده است، دموکراسی ضرورتاً در ابتدا برای این نیست که افراد برای رفع نیازهای شخصی خویش رای دهند. رای یک پدیده اجتماعی است و نه صرفاً کنش شخصی. آن‌گاه که نیاز شخصی به نیازهای دیگران پیوندد و یک تشخیص جمعی پیدا کند، به رای دموکراتیک بدل می‌شود. انسان برای نیاز شخصی خویش مانند تأمین آب و غذا و اشتغال و موفقیت تحصیلی و خانوادگی تلاش‌هایی شخصی می‌کند؛ اما آن‌گاه که این رفع نیاز شخصی به نیازهای دیگران نیز پیوند بخورد، یک عمل اجتماعی پدید می‌آید؛ بنابراین رای‌دادن یک عمل شخصی نیست؛ بلکه یک عمل اجتماعی است. به بیان دیگر نیازهای جمعی هویتی مستقل دارند. نیازهای فردی در فرآیندهای دموکراتیک در قالب گروه‌های اجتماعی شکل می‌گیرند. اینجاست که جامعه گروه‌گرو می‌شود و جمعیت‌های واجد هویت شکل می‌گیرد. این جمعیت‌های واجد هویت است که زیرساخت اصلی دموکراسی است و نه کنش‌های فردی. اگر این زیرساخت وجود نداشته باشد، در انتخابات جامعه سیاسی اسیر توده‌های بی‌هویتی می‌شود. این اساسی‌ترین نقطه ضعف دموکراسی‌های توده‌ای است که ثبات سیاسی را به خطر می‌اندازد؛ چراکه جامعه پیش‌بینی‌ناپذیر و دچار هرج‌ومرج می‌شود. در دموکراسی‌های با سابقه تاریخی، هویت‌های اجتماعی به‌تدریج شکل گرفته‌اند و افراد می‌توانند کم‌وبیش کنش جمعی خود را در قالب این گروه‌ها تعریف کنند. انتخابات ابزاری برای بی‌ثباتی نظام سیاسی نیست. در چنین حالتی معماری تاریخی این کشورها براساس مبارزه منافع و آرمان‌ها و مطالبات اصطلاحاً ساماندهی شده است و بازار سیاه قدرت شکل نمی‌گیرد. ایران ما بیش از هر چیز به چنین معماری تاریخی‌ای نیاز دارد که البته باید از درون گفت‌وگوهای کارشناسی-ملی برخیزد. باید دید ظرفیت‌های کنونی کشور ما چیست؟ چه نیروهایی سابقه تاریخی دارند؟ چه نیروهای جدیدی در جامعه وجود دارند که صدا و تریبون ندارند؟ پنج ظرفیت بیشتر شناخته‌شده عبارت‌اند از اصلاح‌طلبان، اصولگرایان، روحانیات، دانشگاه و بازار؛ اما یک ظرفیت مهم دیگر هنوز نماینده رسمی در قالب گروه متشکل ندارد: اقشار فرودست جامعه.

ادامه در صفحه ۲

برای درج تبلیغات خود

در روزنامه شرق با ما تماس بگیرید

دومین روزنامه پربازدید
ایران در فضای مجازی

۸۸۹۴۲۰۳۵

sharghdaily.ir

ادامه در صفحه ۴

آگهی دعوت به همکاری

وزارت نیرو، در راستای اصلاحات ساختاری شرکت های آب و فاضلاب و راهبردی شایسته‌گزینی در دولت دوازدهم و ایجاد فرصت‌های برابر برای همه افراد دارای صلاحیت‌های عمومی و تخصصی خدمت‌گزاری، از متخصصین داوطلب واجد شرایط برای همکاری در سمت مدیرعامل شرکت های آب و فاضلاب سراسر کشور دعوت به اعلام آمادگی می‌نماید:

برای کسب اطلاع از شرایط احراز و وظایف مربوطه و همچنین تکمیل فرم درخواست، لطفاً تا تاریخ ۹۸/۹/۲۷ لغایت ۹۸/۱۰/۱۶ به آدرس www.moe.gov.ir مراجعه فرمائید.

وزارت نیرو

م الف ۳۱۷۸